

VENDIM
Nr. 68, datë 22.12.2021

PËR DISA NDRYSHIME NË RREGULLOREN “PËR RAPORTIN E MJAFTUESHMËRISË SË KAPITALIT”

Në bazë dhe për zbatim të nenit 12, shkronja “a”, dhe të nenit 43, shkronja “c”, të ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, të ndryshuar; të nenit 58, shkronjat “a”, “b”, “c” dhe “ç”, nenit 59, pikat 2 dhe 3, dhe të nenit 60, pika 2, të ligjit nr. 9662, datë 18.12.2006 “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar; me propozim të Departamentit të Mbikëqyrjes, Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë

VENDOSI:

1. Në rregulloren “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit”, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 48, datë 31.7.2013, e ndryshuar, të bëhen ndryshimet e mëposhtme:

a) Në nenin 4, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 2, shkronja “a”, nënpika 9, togfjalëshi “sipas nenit 2, pika 1 e ligjit nr. 10198, datë 10.12.2009, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive””, zëvendësohet me togfjalëshin “sipas nenit 2, pika 73 të ligjit nr. 56/2020, datë 30.4.2020 “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive””;

ii. në pikën 2, shkronja “a”, nënpika 14 ndryshon me përmbajtjen e mëposhtme:

“Financim spekulativ i pasurisë së paluajtshme” është kredi e dhënë nga banka për blerjen e tokës, zhvillimin ose ndërtimin mbi tokën, të lidhur me një pasuri të paluajtshme, ose për blerjen e kësaj pasurie të paluajtshme ose zhvillimin apo ndërtimin e saj, me synim rishitjen e kësaj pasurie për qëllime fitimi.”.

b) Neni 6 ndryshon me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 6

Ekspozimet e ponderuara me rrezikun

1. Bankat llogarisin ekspozimet e ponderuara me rrezikun, si shumë të elementeve të mëposhtme, pasi marrin në konsideratë përcaktimet e parashikuara në pikën 2 të këtij neni:

a) ekspozimeve të ponderuara me rrezikun e kredisë dhe rrezikun e kredisë së kundërpartisë, të llogaritura në përputhje me kreun III dhe nenin 164 të kësaj rregulloreje, për të gjitha veprimtaritë e bankës, duke përjashtuar ekspozimet e ponderuara me rrezikun të librit të tregtueshëm të bankës;

b) kërkesës për kapital për librin e tregtueshëm të bankës, për elementet e mëposhtme:

i. për rrezikun e tregut, siç përcaktohet në kreun VII të kësaj rregulloreje;

ii. për ekspozimet e mëdha që tejkalojnë kufijtë e përcaktuar në rregulloren “Për administrimin e rrezikut nga ekspozimet e mëdha të bankave”, në masën që banka lejohet të tejkalojë ato kufij, siç përcaktohet në nenet 165 dhe 166 të kësaj rregulloreje;

c) kërkesës për kapital për rrezikun e tregut, siç përcaktohet në kreun VII të kësaj rregulloreje, për të gjitha veprimtaritë e bankës që janë subjekt i rrezikut të kursit të këmbimit, rrezikut në mallra (commodities) ose rrezikut të shlyerjes (me përjashtim të nenit 164 të kësaj rregulloreje);

d) kërkesës për kapital për rrezikun operacional, siç përcaktohet në kreun VIII të kësaj rregulloreje;

e) ekspozimeve të ponderuara me rrezikun e kredisë së kundërpartisë, siç përcaktohet në kreun VI të kësaj rregulloreje, që rrjedhin nga veprimtaria e librit të tregtueshëm të bankës, për llojet e mëposhtme të transaksioneve dhe marrëveshjeve:

i. kontratat e listuara në aneksin 4 të kësaj rregulloreje dhe derivativët e kredisë;

ii. transaksionet e riblerjes, transaksionet e huadhënies ose huamarrjes së titujve ose të mallrave (commodities), bazuar në tituj ose mallra (commodities);

iii. transaksionet e huadhënies me marzhe, të bazuara në tituj ose mallra (commodities);

iv. transaksionet me afat të gjatë shlyerjeje (long settlement).

2. Bankat në llogaritjen e shumës totale të ekspozimeve të përcaktuara në pikën 1 të këtij neni, zbatojnë kriteret e mëposhtme:

a) kërkesat për kapital të përcaktuara në shkronjat “c” dhe “d” të pikës 1 të këtij neni, do të përfshijnë ato kërkesa që rrjedhin nga të gjitha veprimtaritë e bankës;

b) bankat shumëzojnë me 12,5, kërkesat për kapital të përcaktuara në shkronjat “b” deri në “d” të pikës 1 të këtij neni.”.

c) Në nenin 9, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. përmbajtja e pikës 1 ndryshon si vijon:

“1. Vlera e ekspozimit për një zë të aktivitetit të bilancit është vlera e tij kontabël, pas zbritjes së rezervave për mbulimin e humbjeve, rregulimeve të tjera të vlerës në përputhje me nenin 9 të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës” dhe reduktimeve të tjera të kapitalit rregullator që lidhen me këtë zë të aktivitetit.

Vlera e ekspozimit për një zë jashtë bilancit të përcaktuar në aneksin II të kësaj rregulloreje do të jetë një përqindje e vlerës së tij nominale, pas zbritjes së rezervave specifike për mbulimin e humbjeve, sipas klasifikimit në kategoritë e rrezikut:

a) 100% e vlerës së tij, për kategorinë me rrezik të lartë;

b) 50% e vlerës së tij, për kategorinë me rrezik të mesëm;

c) 20% e vlerës së tij, për kategorinë me rrezik të ulët;

d) 0% e vlerës së tij, për kategorinë pa rrezik.”;

ii. pika 2 shfuqizohet.

d) Në nenin 10 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 1, pas shkronjës “g”, shtohen shkronjat “g/1” dhe “g/2” me përmbajtjen e mëposhtme:

“g/1) ekspozimet ndaj institucioneve të mbikëqyrura dhe shoqërive tregtare me një vlerësim afatshkurtër të kredisë;

g/2) ekspozimet e kapitalit;”,

ii. pikat 2, 3 dhe 4 shfuqizohen.

e) Në nenin 12, pika 4 ndryshon sipas përmbajtjes së mëposhtme:

“4. Bankat ponderojnë me 0% ekspozimet ndaj qeverisë shqiptare, të emetuara dhe të financuara në monedhën kombëtare.”.

f) Në nenin 13, pas pikës 5 shtohet pika 6 me përmbajtjen e mëposhtme:

“6. Bankat ponderojnë me 20%, ekspozimet ndaj qeverive rajonale dhe autoriteteve lokale të vendeve që nuk parashikohen në pikat 2 deri në 5 të këtij neni dhe janë të denominuara dhe të financuara në monedhën vendase të atyre qeverive rajonale dhe autoriteteve lokale.”.

g) Në nenin 15, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. pikat 1 dhe 2 ndryshojnë me përmbajtjen e mëposhtme:

“1. Bankat trajtojnë ekspozimet ndaj bankave shumëpalëshe të zhvillimit që nuk parashikohen në pikën 3 të këtij neni, si ekspozime ndaj institucioneve të mbikëqyrura. Trajtimi preferencial për ekspozimet afatshkurtra të parashikuara në nenin 17, pika 2, në nenin 17/1, pika 2 dhe në nenin 17/2, pika 3 të kësaj rregulloreje, nuk do të zbatohet për bankat shumëpalëshe të zhvillimit.

2. Për qëllime të këtij neni, Korporata Ndër-Amerikane e Investimeve (Inter-American Investment Corporation), Banka e Detit të Zi për Tregti dhe Zhvillim (Black Sea Trade and Development Bank) dhe Banka e Amerikës Qendrore për Integrimin Ekonomik (Central American Bank for Economic Integration), do të konsiderohen si banka shumëpalëshe të zhvillimit.

ii. në pikën 3, pas shkronjës “n”, shtohen shkronjat “o” dhe “p” me përmbajtjen e mëposhtme:

“o) Shoqatës Ndërkombëtare për Zhvillim (the International Development Association);

- p) Bankës Aziatike të Investimeve Infrastrukturore (the Asian Infrastructure Investment Bank);”
- h) Në nenin 17/1 bëhen ndryshimet e mëposhtme:
- pika 3 shfuqizohet,
 - në pikën 4, togfjalëshi “sipas pikës 3 të këtij neni”, zëvendësohet me togfjalëshin “sipas nenit 19/1 të kësaj rregulloreje”;
- i) Titulli i nenit 18 dhe neni 18, ndryshojnë sipas përmbajtjes së mëposhtme:

“Neni 18
Ekspozimet e kapitalit

1. Për qëllime të këtij neni, bankat do të konsiderojnë si ekspozime të kapitalit, ekspozimet e mëposhtme:

a) ekspozimet jo në formë borxhi, që shkaktojnë një pretendim të varur (nënrenditur), të mbetur mbi pasuritë ose të ardhurat e emetuesit;

b) ekspozimet në formë borxhi dhe letra të tjera me vlerë, ortakëritë, derivativët ose instrumente të tjera, qëllimi ekonomik/përmbajtja ekonomike e të cilave është e ngjashme me ekspozimet e parashikuara në shkronjën “a” të kësaj pike.

2. Bankat ponderojnë ekspozimet e kapitalit me një peshë rreziku prej 100%, me përjashtim të rasteve kur ato zëriten nga kapitali rregullator, kur ponderohen me një peshë rreziku 250% në përputhje me pikën 4 të nenit 20 të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”, kur ponderohen me një peshë rreziku 1250% në përputhje me nënpikën “i”, të shkronjës “j”, të pikës 1, të nenit 11, të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”, ose kur trajtohen si zëra me rrezik të lartë në përputhje me nenin 25 të kësaj rregulloreje.

3. Bankat klasifikojnë investimet në kapital ose në instrumente të kapitalit rregullator të emetuara nga institucionet e mbikëqyrura, si ekspozime/pretendime të kapitalit, me përjashtim të rasteve kur zëriten nga kapitali rregullator ose u caktohet një peshë rreziku prej 250%, në përputhje me pikën 4 të nenit 20 të rregullores “Për kapitalin rregullator të bankës”, ose kur trajtohen si zëra me rrezik të lartë në përputhje me nenin 25 të kësaj rregulloreje.”

j) Në nenin 19, pika 3 shfuqizohet;

k) Pas nenit 19, shtohet neni 19/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 19/1
Ekspozimet ndaj institucioneve të mbikëqyrura dhe shoqërive tregtare me një vlerësim afatshkurtër të kredisë

1. Bankat ponderojnë ekspozimet ndaj institucioneve të mbikëqyrura dhe shoqërive tregtare, bazuar në vlerësimin/et afatshkurtra nga një ECAI, sipas tabelës 6.

Tabela 6

Cilësia e kredisë	1	2	3	4	5	6
Pesha e rrezikut	20%	50%	100%	150%	150%	150%

l) Neni 20 ndryshon me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 20
Ekspozimet ndaj portofolave me pakicë (retail)

1. Bankat ponderojnë ekspozimet ndaj portofolave me pakicë (retail) me një peshë rreziku prej 75%, nëse plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) ekspozimi është ndaj një ose disa individëve, ose ndërmarrjeve të vogla apo të mesme;

b) ekspozimi merr një nga format e kredisë dhe linjave të kredisë së rinovueshme revolving (për shembull, kartat e kreditit, kreditë kufi (overdraftet) etj.), kreditë konsumatore dhe qiratë financiare personale (për shembull kreditë me këste, kreditë dhe qiratë financiare për automjete, kreditë për shkollim etj.), si dhe të kredive dhe angazhimeve për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme;

c) ekspozimi do të jetë një nga ekspozimet e një numri të konsiderueshëm ekspozimesh me karakteristika të ngjashme, në mënyrë që rreziqet që lidhen me një kredi të tillë të zvogëlohen ndjeshëm;

d) ekspozimi agregat me pakicë ndaj një individi ose ndërmarrje të vogël apo të mesme dhe palëve të lidhura, i cili llogaritet si shuma bruto e të gjitha ekspozimeve (përpara zbritjes së fondeve rezervë për mbulimin e humbjeve dhe teknikave të zbutjes së rrezikut të kredisë) dhe ekspozimeve të mundshme (duke marrë parasysh vlerën e tyre siç përcaktohet në nenin 9 të kësaj rregulloreje), nuk tejkalon shumën prej 50 milion lekë¹.

2. Bankat nuk kualifikojnë/klasifikojnë ekspozimet në tituj, në klasën e ekspozimeve ndaj portofolave me pakicë.

3. Bankat klasifikojnë vlerën e aktualizuar të pagesave minimale për marrëveshjet e qirasë financiare², në klasën e ekspozimeve ndaj portofolave me pakicë.

4. Bankat, për ekspozimet në formën e kredive të dhëna nga banka për pensionistët ose punonjësit me një kontratë pa afat (të përhershme), kundrejt transferimit të pakushtëzuar të një pjese të pensionit ose pagës së kredimarrësit në atë bankë, caktojnë një peshë rreziku prej 35%, me kusht që të plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) për të shlyer kredinë, kredimarrësi autorizon pa kushte fondin e pensionit ose punëdhënësin për të bërë pagesa të drejtpërdrejta në bankë, duke zbritur pagesat mujore të kredisë nga pensioni ose paga mujore e tij (kredimarrësit);

b) rreziqet e vdekjes, paafësisë për të punuar, papunësisë ose reduktimit të pensionit ose pagës mujore neto të kredimarrësit, mbulohen në mënyrën e dubur nga një policë sigurimi e nënshkruar nga kredimarrësi në përfitim të bankës;

c) pagesat mujore që duhet të bëhen nga kredimarrësi për të gjitha kreditë që plotësojnë kushtet e përcaktuara në shkronjat “a” dhe “b”, në mënyrë të agreguar³, nuk tejkalojnë 20% të pensionit ose pagës mujore neto të kredimarrësit;

d) maturiteti origjinal maksimal i kredisë është i barabartë ose më i vogël se dhjetë vjet.”;

m) Pas nenit 20, shtohet neni 20/1 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 20/1

Rregullimi i ekspozimeve ndaj SME-ve të ponderuara me rrezikun të cilat nuk janë me probleme (non-default)

1. Bankat rregullojnë shumën e ekspozimeve të ponderuara me rrezikun ndaj ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (SME), që nuk janë me probleme (non-default), të cilat llogariten në përputhje me Kreun III të kësaj rregulloreje, sipas formulës së mëposhtme:

$$RWEA^* = RWEA * \frac{\min\{E; 125,000,000\} * 0,7619 + \max\{E - 125,000,000; 0\} * 0,85}{E}$$

ku:

RWEA* - është shuma e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për ekspozimet që nuk janë me probleme (non-default) ndaj një SME-je (RWEA), e rregulluar nga një faktor mbështetës për SME-të;

E – është shuma totale e detyrimit ndaj bankës, duke përfshirë edhe çdo ekspozim me probleme, por duke përjashtuar pretendimet ose pretendimet e kushtëzuara të siguruara me kolateral pasuri të paluajtshme rezidenciale, ndaj ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (SME) dhe palëve të lidhura me to.

2. Për qëllime të këtij neni:

¹ Për qëllime të llogaritjes së portofolit me pakicë, bankat përjashtojnë ekspozimet ose ekspozimet e mundshme, të siguruara me kolateral - pasuri të paluajtshme rezidenciale, të cilat vlerësohen me 35%.

² Teprica (Outstanding balance).

³ Në rastet kur kredimarrësit i është akorduar më shumë se një kredi.

a) ekspozimi ndaj një ndërmarrjeje të vogël dhe të mesme (SME) do të përfshihet në klasën e ekspozimeve ndaj portofolave me pakicë (retail), ose ndaj shoqërive tregtare ose në klasën e ekspozimeve të siguruara me pasuri të paluajtshme;

b) një ndërmarrje e vogël dhe e mesme (SME) ka kuptimin sipas përkufizimit në nenin 4 të kësaj rregulloreje;

c) bankat ndërmarrin hapa të arsyeshëm për të përcaktuar saktë vlerën e “E” në formulën e pikës 1 të këtij neni dhe për të marrë informacionin e kërkuar sipas shkronjës “b” të kësaj pike.”

n) Neni 21, ndryshon sipas përmbajtjes së mëposhtme:

“Neni 21

Ekspozimet e siguruara me kolateral pasuri të paluajtshme

1. Bankat ponderojnë me një peshë rreziku prej 100%, ekspozimet ose çdo pjesë të ekspozimit të siguruara plotësisht me kolateral pasuri të paluajtshme, kur nuk plotësohen kushtet e përcaktuara në nenin 22 ose 23 të kësaj rregulloreje, përveç ndonjë pjesë të ekspozimit që është klasifikuar/caktuar në një klasë tjetër ekspozimi.

2. Bankat i caktojnë pjesës së ekspozimit që tejkalon vlerën e kolateralit të pasurisë së paluajtshme, peshën e rrezikut të zbatueshme për ekspozimet e pasiguruara të kundërpartisë përkatëse. Pjesa e ekspozimit që trajtohet si e siguruar plotësisht nga pasuria e paluajtshme nuk duhet të jetë më e madhe se shumta e barrësuar (e lënë peng) e vlerës së tregut.”

o) Në nenin 22, bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. në pikën 1, togfjalëshi “Bankat ponderojnë me 35%, ekspozimet e siguruara me kolateral pasuri të paluajtshme rezidenciale,” zëvendësohet me togfjalëshin “Bankat ponderojnë me 35%, ekspozimet ose çdo pjesë të një ekspozimi të siguar plotësisht me kolateral pasuri të paluajtshme rezidenciale,”;

ii. në pikën 1, pas shkronjës “e”, shtohen shkronjat “f” dhe “g” me përmbajtjen e mëposhtme:

“f) vlera e pasurisë nuk varet në mënyrë materiale nga ecuria financiare e kredimarrësit; Bankat mund të përjashtojnë nga përcaktimi i materialitetit të një varësie të tillë, situatat kur faktorë makroekonomikë ndikojnë si në vlerën e pasurisë së paluajtshme, ashtu edhe në performancën e kredimarrësit;

g) rreziku i kredimarrësit nuk varet materialisht nga performanca e pasurisë ose projektit bazë, por nga aftësia bazë e kredimarrësit për të shlyer detyrimin nga burime të tjera dhe si pasojë, shlyerja e kredisë (detyrimit) nuk do të varet materialisht nga asnjë fluks i parave i gjeneruar nga pasuria bazë që shërben si kolateral. Në lidhje me burimet e tjera për shlyerjen e detyrimit, bankat përcaktojnë raportet maksimale të kredisë ndaj këtyre të ardhurave, si pjesë të politikës së tyre të kredidhënies dhe sigurojnë informacionin e duhur për të ardhurat përkatëse në momentin e akordimit të kredisë.”;

iii. pas pikës 2, shtohet pika 3 me përmbajtjen e mëposhtme:

“3. Banka e Shqipërisë, bazuar në vlerësimet e saj mbi historikun e humbjeve nga ekspozimet e siguruara me pasuri të paluajtshme dhe zhvillimet e ardhshme/të pritshme të tregjeve të pasurive të paluajtshme, mund të caktojë pesha më të larta rreziku ose të vendosë kritere të tjera nga ato të përcaktuara në pikat 1 dhe 2 të këtij neni, për ekspozimet e siguruara me kolateral pasuri të paluajtshme rezidenciale. Në rastet kur Banka e Shqipërisë përcakton pesha më të larta rreziku ose kritere të tjera, bankave u lihet një periudhë kalimtare për t’i zbatuar këto kërkesa të reja.”.

p) Në nenin 23, pas pikës 6, shtohet pika 7 me përmbajtjen e mëposhtme:

“7. Banka e Shqipërisë, bazuar në vlerësimet e saj mbi historikun e humbjeve nga ekspozimet e siguruara me pasuri të paluajtshme dhe zhvillimet e ardhshme/të pritshme të tregjeve të pasurive të paluajtshme, mund të caktojë pesha më të larta rreziku ose të vendosë kritere të tjera nga ato të përcaktuara në pikat 1 deri në 6 të këtij neni, për ekspozimet e siguruara me kolateral pasuri të paluajtshme tregtare. Në rastet kur Banka e Shqipërisë përcakton pesha më të larta rreziku ose kritere të tjera, bankave u lihet një periudhë kalimtare për t’i zbatuar këto kërkesa të reja.”.

q) Në nenin 25 bëhen ndryshimet e mëposhtme:

i. përmbajtja e pikës 1 ndryshon si vijon:

“1. Bankat ponderojnë me pesbën e rreziqut 150%, ekspozimet të cilat u përkasin kategorive me rreziq të lartë.”.

ii. pas pikës 2, shtohen pikat 3–10 me përmbajtjen e mëposhtme:

“3. Për qëllime të këtij neni, bankat trajtojnë ekspozimet e mëposhtme, si ekspozime që u përkasin kategorive me rreziq të lartë:

a) investimet në shoqëritë e kapitalit sipërmarrës (venture capital firms), përveç rasteve kur këto investime trajtohen sipas përcaktimeve të nenit 28 të kësaj rregulloreje;

b) investimet në shoqëritë e kapitalit privat (private equity), përveç rasteve kur këto investime trajtohen sipas përcaktimeve të nenit 28 të kësaj rregulloreje;

c) financimin spekulativ të pasurisë së paluajtshme, siç përcaktohet në nenin 4 të kësaj rregulloreje;

d) vlerën e kredisë së akorduar jashtë territorit ku banka ushtron veprimtarinë nëpërmjet filialeve, degëve ose agjencive të saj;

e) vlerën e pasurive të paluajtshme dhe të luajtshme të përfutuara kundrejt shlyerjes së kredive; dhe

f) ekspozime të tjera, për të cilat Banka e Shqipërisë vlerëson se përfaqësojnë një rreziq të lartë.

4. Bankat, për të vlerësuar nëse një ekspozim i ndryshëm nga ekspozimet e parashikuara në pikën 3 të këtij neni, paraqet rreziq të lartë, marrin në konsideratë karakteristikat e mëposhtme të rreziqut:

a) kur ekziston një rreziq i lartë i humbjes, si pasojë e dështimit të debitorit;

b) kur është e pamundur që të vlerësohet saktë nëse një ekspozim i përket kategorisë së përsëritur në shkronjën “a” të kësaj pike.

5. Bankat, për qëllime të pikës 3, shkronja “a” të këtij neni, përfshijnë në investimet në shoqëritë e kapitalit sipërmarrës, të paktën, çdo investim që përmbush të dyja kushtet e mëposhtme:

a) investimi është në një nga format e mëposhtme:

i. ekspozime jo në formë borxhi, që nuk janë të listuara në bursë, që shkaktajnë një pretendim të varur (nënrenditur), të mbetur mbi pasuritë ose të ardhurat e një ndërmarrjeje që nuk është e listuar në bursë,

ii. ekspozimet në formë borxhi dhe letra të tjera me vlerë, ortakëritë, derivativët ose instrumente të tjera, qëllimi ekonomik/përmbajtja ekonomike e të cilave është e ngjashme me ekspozimet e parashikuara në nënpikën “i” dhe që nuk janë listuar në bursë;

b) investimi mbahet me qëllim të sigurimit të fondeve për ndërmarrjet e sapokrijuara, përfshirë për zhvillimin e një produkti të ri dhe kërkimin shkencor të ndërmarrjes, për ta sjellë këtë produkt në treg, për ndërtimin e kapacitetit prodhues të ndërmarrjes ose për zgjerimin e biznesit të ndërmarrjes.

6. Bankat, për qëllime të pikës 3, shkronja “b” të këtij neni, përfshijnë në investimet në shoqëritë e kapitalit privat, të paktën, çdo investim që përmbush të dyja kushtet e mëposhtme:

a) investimi është në një nga format e mëposhtme:

i. të gjitha ekspozimet jo në formë borxhi, që nuk janë të listuara në bursë, që shkaktajnë një pretendim të varur (nënrenditur), të mbetur mbi pasuritë ose të ardhurat e një ndërmarrjeje,

ii. ekspozimet në formë borxhi dhe letra të tjera me vlerë, ortakëritë, derivativët ose instrumente të tjera, qëllimi ekonomik/përmbajtja ekonomike e të cilave është e ngjashme me ekspozimet e parashikuara në nënpikën “i” dhe që nuk janë listuar në bursë;

b) investimi mbahet me synimin për të gjeneruar një fitim përmes një blerjeje me fonde të huazuara (leveraged buyout), një oferte fillestare publike (IPO), shitjes së aksioneve të kapitalit me mënyra të tjera ose çdo transaksion me një përmbajtje të ngjashme ekonomike.

Çdo investim në të cilin banka parashikon të zhvillojë një marrëdhënie strategjike biznesi me ndërmarrjen në të cilën ka investuar, nuk duhet të konsiderohet si kapital privat për qëllime të kësaj pike. Në çdo rast, investime të tilla mund të përbëjnë ekspozime me rreziq të lartë, siç parashikohen në pikat 7 deri në 9 të këtij neni.

7. Bankat, për të identifikuar zëra të konsideruar me rrezik të lartë që nuk janë përfshirë në pikën 3 të këtij neni, marrin në konsideratë të gjitha klasat e ekspozimit, ku një vëmendje të veçantë i kushtojnë ekspozimeve ndaj shoqërive tregtare (korporate), ekspozimeve të kapitalit dhe ekspozimeve të tjera të referuara në shkronjat “g”, “g/2” dhe “o” të nenit 10 të kësaj rregulloreje.

8. Bankat, nga ekspozimet e përmendura në pikën 7 të këtij neni, konsiderojnë si zëra me rrezik të lartë, të paktën, ato ekspozime që paraqesin nivele dhe intervale të shkaktarëve të rrezikut (risk drivers), jo të zakonshme për debitorë ose transaksione të tjera të së njëjtës klasë ekspozimi, ku përfshihen të gjitha ekspozimet e mëposhtme:

a) çdo financim i investimeve spekulative në aktive financiare dhe jofinanciare, përveç pasurive të paluajtshme, në të cilën debitori ka për qëllim të rrishtë aktivet për qëllime fitimi, përfshirë edhe financimin e investimeve spekulative në pasuri të luajtshme, produkte bujqësore ose aktive të patrupëzuara (për shembull, licencat ose patentat), kur plotësohen të dyja kushtet e mëposhtme:

i. ekziston një rrezik veçanërisht i lartë i humbjes në rastet e dështimit të debitorit, në veçanti në rastin e likuiditetit të pamjaftueshëm të tregut ose luhatshmërisë së lartë të çmimit për objektin e financiar, që nuk është zbutur/reduktuar në mënyrë të mjaftueshme nëpërmjet marrëveshjeve kontraktuale, duke përfshirë edhe kontratat e parevokueshme para shitjes,

ii. debitori ka të ardhura dhe aktive/pasuri të tjera të pamjaftueshme në dispozicion për zbutjen e rrezikut të humbjes për bankën, veçanërisht në rastet kur rreziku i humbjes është i lartë në lidhje me burimet financiare të debitorit;

b) çdo ekspozim për të cilin nuk është i disponueshëm një vlerësim i jashtëm i kredisë për një emetim specifik, ndaj një njësie ekonomike të krijuar posaçërisht për të financuar ose përdorur aktive fizike përveç pasurive të paluajtshme, ose është një ekspozim i krabasueshëm ekonomikisht, me marrëveshjet kontraktuale që i japin huadhënësit një shkallë të konsiderueshme të kontrollit mbi pasuritë dhe të ardhurat që ato gjenerojnë dhe për të cilat burimi kryesor i shlyerjes së detyrimit janë të ardhurat e krijuara nga aktivet që financohen, ku plotësohen kushtet e mëposhtme:

i. banka ka identifikuar në analizën e saj, një rrezik të lartë humbjeje që rezulton nga ndonjë nga arsyet e mëposhtme:

- mangësi të konsiderueshme në fuqinë financiare të entitetit me qëllim të posaçëm (SPV);
- pasiguri e konsiderueshme në lidhje me mjedisin politik dhe ligjor të vendndodhjes së projektit, nëse është e aplikueshme,

- karakteristikat e transaksionit ose aktivitetit/pasurisë;

- fuqi e reduktuar e sponsorit ose zhvilluesit;

ii. banka ka identifikuar një rrezik të lartë humbjeje për një ekspozim në lidhje me financimin e projekteve, në formën e një projekti të vetëm në fazën e tij paraoperacionale kur nuk ka ende një fluks pozitiv parash të mjaftueshëm për të mbuluar çdo detyrim të mbetur kontraktual dhe borxh afatgjatë të reduktuar, dhe ku fluksat e tij të parave shërbejnë si garanci dhe si burim i shlyerjes së detyrimit, që banka i konsideron me cilësi jo të lartë, pasi e bën debitorin të paaftë për të përmbushur detyrimet e tij financiare brenda afatit.

9. Bankat konsiderojnë të gjitha ekspozimet e kapitalit ndaj një emetuesi të caktuar, si zëra me rrezik të lartë, në rastet kur plotësohen një ose disa nga kushtet e mëposhtme:

a) pesha e rrezikut për çdo ekspozim në formë borxhi i bankës ndaj të njëjtit emetues është 150%;

b) çdo detyrim/borxhi të këtij emetuesi do t'i caktonte një peshë rreziku prej 150%, nëse këto detyrime janë ekspozime të bankës për ndonjë nga arsyet e mëposhtme:

i. vlerësimit përkatës nga një institucion i jashtëm i vlerësimit të kredisë i emëruar nga banka për detyrimin, i korrespondon një peshë rreziku prej 150%;

ii. emetuesi është me probleme.

10. Bankat, në rastet kur identifikojnë një lloj ekspozimi që mbart një rrezik të lartë të humbjes, në përputhje me kriteret e përcaktuara në pikën 4 të këtij neni, përveç atyre të identifikuara në përputhje me pikat 8 ose 9 të këtij neni, njoftojnë Bankën e Shqipërisë, së bashku me një përshkrim të shkurtër të karakteristikave kryesore të këtyre ekspozimeve.”

r) Titulli i nenit 28 dhe neni 28 ndryshojnë sipas përmbajtjes së mëposhtme:

Kërkesa për kapital për ekspozimet në formën e kuotave ose aksioneve të sipërmarrjeve të investimeve kolektive (SIK)

1. Bankat llogarisin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për ekspozimet e tyre në formën e kuotave ose aksioneve të sipërmarrjeve të investimeve kolektive, duke shumëzuar ekspozimet e ponderuara me rrezikun të ekspozimeve të sipërmarrjeve të investimeve kolektive, të përlogaritura sipas metodave të parashikuara në pikën 2 të këtij neni, me përqindjen e kuotave apo aksioneve të mbajtura nga bankat.

2. Bankat, kur plotësohen kushtet e përcaktuara në pikat 4-7 të këtij neni, mund të zbatojnë metodën “look-through” në përputhje me pikën 1 të nenit 28/1 ose metodën e bazuar në mandat (mandate-based approach) në përputhje me pikat 2-4 të nenit 28/1 të kësaj rregulloreje.

Bankat që nuk zbatojnë metodën “look-through” ose metodën e bazuar në mandat (mandate-based approach), zbatojnë metodën “fall-back”, duke caktuar një peshë rreziku prej 1250% ndaj ekspozimeve të tyre në formën e kuotave ose aksioneve në një sipërmarrje të investimeve kolektive.

3. Bankat mund të llogarisin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për ekspozimet e tyre në formën e kuotave ose aksioneve në një sipërmarrje të investimeve kolektive, duke përdorur një kombinim të metodave të përcaktuara në pikën 2 të këtij neni, nëse plotësohen kushtet për përdorimin e këtyre metodave.

4. Bankat mund të përcaktojnë shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të sipërmarrjes së investimeve kolektive, në përputhje me metodat e parashikuara në nenin 28/1 të kësaj rregulloreje, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) sipërmarrja e investimeve kolektive është një nga format e mëposhtme:

i. një sipërmarrje e investimeve kolektive me ofertë publike ose një sipërmarrje e investimeve kolektive në tituj të transferueshëm (SIKTT), që rregullohet sipas ligjit 56/2020, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” ose legjislacionit përkatës,

ii. një fond i investimeve alternative (FLA), siç përcaktohet në ligjin 56/2020, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” ose në legjislacionin përkatës;

b) prospekti i SIK-ut ose dokumenti ekuivalent me prospektin përfshin:

i. kategoritë e aktiveve në të cilat SIK-u është i autorizuar të investojë;

ii. kur zbatohen kufij për investimet, kufijtë relativë dhe metodologjitë për llogaritjen e tyre;

c) raportimi nga SIK-u ose shoqëria e administrimit të SIK-ut tek banka plotëson kërkesat e mëposhtme:

i. ekspozimet e SIK-ut raportohen të paktën me të njëjtën shprehësi sa ekspozimet e bankës;

ii. niveli i detajimit të informacionit financiar është i mjaftueshëm për të lejuar bankën të llogarisë shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të SIK-ut në përputhje me metodën e zgjedhur nga banka;

iii. kur banka zbaton metodën “look-through”, informacioni në lidhje me ekspozimet bazë verifikohet nga një palë e tretë e pavarur.

5. Pa rënë ndesh me nënpikën “i”, të shkronjës “c”, të pikës 4, të këtij neni, kur banka përcakton shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të një SIK-u, në përputhje me metodën e bazuar në mandat (mandate-based approach), raportimi nga SIK-u ose shoqëria administruese e SIK-ut tek banka mund të jetë i kufizuar në mandatin e investimeve të SIK-ut dhe çdo ndryshim të tij dhe mund të bëhet vetëm kur banka kryen ekspozimin ndaj SIK-ut për herë të parë dhe kur ka një ndryshim në mandatin e investimit të SIK-ut.

6. Bankat që nuk kanë të dhëna ose informacion të mjaftueshëm për të llogaritur shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të SIK-ut në përputhje me metodat e përcaktuara në nenin 28/1 të kësaj rregulloreje, mund të mbështeten në llogaritjet nga një palë e tretë, nëse plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) pala e tretë është një nga subjektet e mëposhtme:

i. institucioni depozitar ose institucioni financiar depozitar i SIK-ut, me kusht që SIK-u investon ekskluzivisht në tituj dhe depoziton të gjithë titujt në atë institucion depozitar ose institucion financiar depozitar,

ii. për SIK që nuk përfshihen në nënpikën “i” të kësaj shkronje, shoqëria administruese e SIK-ut, me kusht që shoqëria të plotësojë kushtin e përcaktuar në shkronjën “a” të pikës 4 të këtij neni;

b) pala e tretë kryen llogaritjen në përputhje me metodat e përcaktuara në nenin 28/1 të kësaj rregulloreje, pikat 1, 2, 3 ose 4, siç është e zbatueshme; dhe

c) saktësia e llogaritjeve të kryera nga pala e tretë është certifikuar nga një auditor i jashtëm.

7. Bankat që mbështeten në llogaritjet e palëve të treta, shumëzojnë shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të SIK-ut që rezultojnë nga llogaritjet, me një faktor prej 1,2.

8. Pa rënë ndesh me pikën 7 të këtij neni, kur banka ka akses të pakufizuar në llogaritjet e hollësishtme të kryera nga pala e tretë, faktori 1,2 nuk do të zbatohet. Banka i paraqet këto llogaritje pranë Bankës së Shqipërisë, me kërkesë të kësaj të fundit.

9. Kur banka zbaton metodat e përcaktuara në nenin 28/1 të kësaj rregulloreje për qëllime të llogaritjes së shumës së ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të SIK-ut (“SIK niveli 1”) dhe secili prej ekspozimeve bazë të SIK-ut të nivelit 1 është një ekspozim në formën e kuotave ose aksioneve në një SIK tjetër (“SIK niveli 2”), shuma e ekspozimit të ponderuar me rrezikun e ekspozimeve të SIK-ut të nivelit 2 mund të llogaritet duke përdorur një nga tre metodat e parashikuara në pikën 2 të këtij neni. Banka mund të përdorë metodën “look through” për të llogaritur shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të SIK-ëve në nivelin 3 dhe çdo nivel pasues, vetëm nëse ka përdorur atë metodë për llogaritjen në nivelin paraardhës. Në çdo skenar tjetër, banka do të përdorë metodën “fall-back”.

10. Shuma e ekspozimit të ponderuar me rrezikun e ekspozimeve të një SIK-u të llogaritur në përputhje me metodën “look-through” dhe me metodën e bazuar në mandat (mandate-based approach) të parashikuara në nenin 28/1 të kësaj rregulloreje, do të kufizohet deri në shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të ekspozimeve të një SIK-u të llogaritura në përputhje me metodën “fall-back”.

11. Pa rënë ndesh me pikën 1 të këtij neni, bankat që zbatojnë metodën “look-through” në përputhje me pikën 1 të nenit 28/1 të kësaj rregulloreje, mund të llogarisin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për ekspozimet e tyre në formën e kuotave ose aksioneve në SIK, duke shumëzuar vlerat e ekspozimit të atyre ekspozimeve, të llogaritura në përputhje me nenin 9 të kësaj rregulloreje, me peshën e rrezikut (RWi*) të llogaritur në përputhje me formulën e përcaktuar në nenin 28/3 të kësaj rregulloreje, nëse plotësohen kushtet e mëposhtme:

a) bankat matin vlerën e pjesëmarrjeve të tyre në kuotat ose aksionet në një SIK me kosto historike, por matin vlerën e aktiveve bazë të SIK-ut me vlerë të drejtë, nëse zbatojnë metodën “look through”;

b) një ndryshim në vlerën e tregut të kuotave ose aksioneve për të cilat bankat e matin vlerën me kosto historike, nuk ndryshon shumën e kapitalit rregullator të bankave dhe vlerën e ekspozimit të lidhur me ato pjesëmarrje.”.

s) Pas nenit 28, shtohen nenet 28/1, 28/2 dhe 28/3 me përmbajtjen e mëposhtme:

“Neni 28/1

Metodat për llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuar me rrezikun të SIK-ëve

1. Bankat që kanë informacion të mjaftueshëm në lidhje me ekspozimet bazë individuale të një SIK-u, në rastet kur plotësohen kushtet e përcaktuara në pikat 4–7 të nenit 28 të kësaj rregulloreje, analizojnë ato ekspozime për të llogaritur shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të SIK-ut, duke ponderuar me rrezikun të gjitha ekspozimet bazë të SIK-ut sikur të mbaheshin drejtpërdrejt nga bankat.

2. Bankat që nuk kanë informacion të mjaftueshëm në lidhje me ekspozimet bazë individuale të një SIK-u për të përdorur metodën “look through”, në rastet kur plotësohen kushtet e përcaktuara në pikat 4-7 të nenit 28 të kësaj rregulloreje, mund të llogarisin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun të

atyre ekspozimeve, në përputhje me kufijtë e vendosur në mandatin e SIK-ut dhe në ligjin nr. 56/2020 "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive".

3. Bankat kryejnë llogaritjet e parashikuara në pikën 2 të këtij neni, duke supozuar se SIK-u, fillimisht krijon ekspozime (investon) deri në masën maksimale të lejuar sipas mandatit të saj ose ligjit nr. 56/2020 "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive", në ekspozimet me kërkesa më të larta për kapital dhe më pas vazhdon të krijojë ekspozime në rendin zbritës, deri sa të arrihet kufiri total maksimal i ekspozimit dhe që SIK-u përdor levën financiare në masën maksimale të lejuar sipas mandatit të saj ose ligjit nr. 56/2020 "Për sipërmarrjet e investimeve kolektive", kur është e zbatueshme.

4. Bankat kryejnë llogaritjet e përcaktuara në pikën 2 të këtij neni, në përputhje me metodat e përcaktuara në këtë krye, në kreun V dhe në kreun VI të kësaj rregulloreje.

Neni 28/2

Përfshirjet nga metodat për llogaritjen e shumave të ekspozimit të ponderuar me rrezikun të SIK-ëve

1. Bankat mund të përfshijnë nga llogaritjet e përcaktuara në nenin 28 të kësaj rregulloreje, kapitalin bazë të nivelit të parë, kapitalin shtesë të nivelit të parë, instrumentet e kapitalit të nivelit të dytë dhe instrumentet e detyrimeve të pranuar të mbajtura nga një SIK, të cilat do të zbriten nga bankat përkatësisht në përputhje me pikën 1 të nenit 11 dhe neneve 25 dhe 33 të rregullores për kapitalin rregullator.

Neni 28/3

Trajtimi i ekspozimeve/zërave jashtë bilancit të SIK-ëve

1. Bankat llogarisin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për zërat e tyre jashtë bilancit me mundësinë për t'u shndërruar në ekspozime në formën e kuotave ose aksioneve në një SIK, duke shumëzuar vlerat e ekspozimit të atyre ekspozimeve të llogaritura në përputhje me nenin 9 të kësaj rregulloreje, me peshën e mëposhtme të rrezikut:

a) për të gjitha ekspozimet për të cilat bankat përdorin një nga metodat e përcaktuara në nenin 28/1 të kësaj rregulloreje:

$$RW_i^* = \frac{RWAE_i}{E_i^*} * \frac{A_i}{EQ_i}$$

ku:

RW_i^* = është pesha e rrezikut;

i = është indeksi që tregon SIK-un;

$RWAE_i$ = është vlera e llogaritur në përputhje me nenin 28/1 për SIK_i;

E_i^* = është vlera e ekspozimit të ekspozimeve të SIK_i;

A_i = është vlera kontabël e aktiveve të SIK_i; dhe

EQ_i = është vlera kontabël e kapitalit të SIK_i.

b) për të gjitha ekspozimet e tjera,

$RW_i^* = 1250\%$.

2. Bankat llogarisin vlerën e ekspozimit të një angazhimi në vlerë minimale (minimum value commitment), që plotëson kushtet e përcaktuara në pikën 3 të këtij neni, si vlerën e aktualizuar të shumës së garantuar duke përdorur një faktor aktualizimi (normë interesi) pa rrezik. Bankat mund të reduktojnë vlerën e ekspozimit të angazhimit në vlerë minimale nga çdo humbje e njohur në lidhje me angazhimin në vlerë minimale sipas standardit kontabël të zbatueshëm. Bankat llogarisin shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për ekspozimet jashtë bilancit që krijohen nga angazhimet në vlerë minimale, që plotësojnë të gjitha kushtet e përcaktuara në pikën 3 të këtij neni, duke shumëzuar vlerën e ekspozimit të atyre ekspozimeve me një faktor konvertimi prej 20% dhe peshën e rrezikut që përcaktohet sipas nenit 28 të kësaj rregulloreje.

3. Bankat përcaktojnë shumën e ekspozimit të ponderuar me rrezikun për ekspozimet jashtë bilancit që krijohen nga angazhimet në vlerë minimale, në përputhje me pikën 2 të këtij neni, kur plotësohen të gjitha kushtet e mëposhtme:

a) ekspozimi jashtë bilancit i bankës është një angazhim në vlerë minimale për një investim në kuota ose aksione të një ose më shumë SIK-ëve, për të cilat banka ka detyrimin të paguajë vetëm sipas angazhimit në vlerë minimale, kur vlera e tregut e ekspozimeve bazë të SIK ose SIK-ëve është nën një kufi të paracaktuar në një ose më shumë momente kohore, siç përcaktohet në kontratë;

b) SIK është një nga format e mëposhtme:

i. një sipërmarrje e investimeve kolektive me ofertë publike ose një sipërmarrje e investimeve kolektive në tituj të transferueshëm (SIKTT), siç përcaktohet në Ligjin 56/2020 “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” ose në legjislacionin përkatës, ose

ii. një fond i investimeve alternative (FLA) siç përcaktohet në Ligjin 56/2020 “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” ose në legjislacionin përkatës, i cili investon vetëm në tituj të transferueshëm ose në aktive të tjera financiare likuide të përcaktuara në Ligjin 56/2020 “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive”, ku mandati i FLA nuk lejon një levë financiare më të lartë se ajo e përcaktuar sipas ligjit;

c) vlera aktuale e tregut të ekspozimeve bazë të SIK-ut që qëndrojnë në bazë të angazhimit në vlerë minimale, pa marrë në konsideratë efektin e angazhimeve jashtë bilancit në vlerë minimale, mbulon ose tejkalon vlerën aktuale të kufirit të përcaktuar në angazhimin në vlerë minimale;

d) kur reduktohet pjesa e tepërt (teprica) e vlerës së tregut të ekspozimeve bazë të SIK-ut ose SIK-ëve kundrejt vlerës aktuale të angazhimit në vlerë minimale, banka ose një subjekt tjetër që është subjekt i mbikëqyrjes së konsoliduar të Bankës së Shqipërisë, mund të ndikojë në përbërjen e ekspozimeve bazë të SIK-ut ose SIK-ëve ose të kufizojë mundësinë për një ulje të mëtejshme të tepricës, në mënyra të tjera;

e) përfutyesi i fundit (ultimate) i drejtpërdrejtë ose i tërthortë i angazhimit në vlerë minimale është zakonisht një klient me pakicë, siç përcaktohet në Ligjin 62/2020 “Për tregjet e kapitalit”.”;

t) Në nenin 29, pika 1, shkronjat “c” dhe “d” shfuqizohen;

u) Titulli i nenit 70 dhe neni 70 ndryshojnë sipas përmbajtjes së mëposhtme:

“Neni 70 Netimi në bilanc

1. Bankat trajtojnë kreditë dhe depozitat me bankën kredidhënëse, të cilat janë subjekt i netimit në bilanc si kolateral në cash, për qëllime të llogaritjes së efektit të mbrojtjes së financuar të kredisë për ato kredi dhe depozita të bankës kredidhënëse, subjekt i netimit në bilanc, që janë të denominuara në të njëjtën monedhë.”;

v) Neni 71, shfuqizohet;

x) Në nenin 73, pika 1, togfjalëshi “Bankat njohin”, zëvendësohet me togfjalëshin “Bankat mund të njohin” dhe pas togfjalëshit “në tregun e kapitalit”, shtohet togfjalëshi “pas njoftimit të Bankës së Shqipërisë dhe”.

2. Ngarkohen bankat e licencuara nga Banka e Shqipërisë, me zbatimin e këtij vendimi.

3. Ngarkohen Departamenti i Mbikëqyrjes dhe Departamenti i Statistikave Financiare, për ndjekjen e zbatimit të këtij vendimi.

4. Ngarkohen Kabineti i Guvernatorit dhe Departamenti i Kërkimeve me publikimin e këtij vendimi, përkatësisht në Fletoren Zyrtare të Republikës së Shqipërisë dhe në Buletinin Zyrtar të Bankës së Shqipërisë.

Ky vendim hyn në fuqi më 31 dhjetor 2022, me përjashtim të shkronjës “e”, të pikës 1, të këtij vendimi, që hyn në fuqi me botimin në Fletoren Zyrtare.

**KRYETAR
Gent Sejko**

